

แนวทางการพัฒนาศักยภาพของกองทัพบก
ภายใต้สถานการณ์สงครามผสมผสาน

เอกสารวิจัยส่วนบุคคล

โดย

พันเอก ญัฐนันท์ สุขะหุด

หัวหน้ากองกิจการพลเรือน มณฑลทหารบกที่ 310

วิทยาลัยการทัพบก

กันยายน 2564

เอกสารวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาศักยภาพของกองทัพบกภายใต้สถานการณ์
สงครามผสมผสาน

ผู้วิจัย พันเอก ธีรวัฒน์ สุขะหุต

อาจารย์ที่ปรึกษา พันเอก ฉกาจ ขันดี

วิทยาลัยการทัพบก อนุมัติให้เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรหลักประจำ วิทยาลัยการทัพบก ปีการศึกษา 2564 และเห็นชอบให้เป็น
เอกสารวิจัยส่วนบุคคลที่อยู่ในเกณฑ์ระดับ

พลตรี ผู้บัญชาการวิทยาลัยการทัพบก
(มหศักดิ์ เทพหัสติน ณ อยุธยา)

คณะกรรมการควบคุมเอกสารวิจัยส่วนบุคคล

พันเอก ประธานกรรมการ
(ฉกาจ ขันดี)

รองศาสตราจารย์ ดร. ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา
(ปูน เทียงบูรณธรรม)

พันเอก ดร. กรรมการ
(ฉักร ภูวพัฒน์ดล)

พันเอก กรรมการ
(ชุตีเทพ ราชสีหา)

พันเอก ดร. กรรมการ
(ปราโมท หม่อมศิลา)

บทคัดย่อ

ผู้วิจัย	พันเอก ญัฐนันท์ สุขะหุต
เรื่อง	แนวทางการพัฒนาศักยภาพของกองทัพบกภายใต้สถานการณ์สงครามผสมผสาน
วันที่	กันยายน 2564 จำนวนคำ : 9,503 จำนวนหน้า : 24
สำคัญ	สงครามผสมผสาน, ภัยคุกคามรูปแบบใหม่
ชั้นความลับ	ไม่มีชั้นความลับ

งานวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาศักยภาพของกองทัพบกภายใต้สถานการณ์สงครามผสมผสาน จัดทำเพื่อวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือ ทบทวนกรอบแนวคิดของสงครามผสมผสานที่ส่งผลกระทบต่อบทบาทของกองทัพบก ตรวจสอบปัจจัยเบื้องต้นที่ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพของกองทัพบกและเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพของกองทัพบกต่อสถานการณ์สงครามผสมผสาน จากผลการวิจัยพบว่าสงครามผสมผสานเป็นการใช้เครื่องมือและวิธีการผสมผสานระหว่างอำนาจกำลังรบแบบเดิมร่วมกับกำลังรบนอกแบบรวมทั้งปัจจัยอื่น ๆ ที่มีใช้ทางทหาร สนับสนุนด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อสร้างความขัดแย้งในทุกมิติอย่างต่อเนื่องและเกี่ยวข้องกัน โดยมุ่งกระทำเพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการโดยหลีกเลี่ยงการใช้กำลังทางทหาร ซึ่งสงครามข้อมูลข่าวสารและโฆษณาชวนเชื่อ มีบทบาทต่อการพัฒนาศักยภาพของกองทัพบกเพราะเป็นปฏิบัติการที่ใช้ข้อมูลข่าวสารอันเป็นเท็จในการสร้างความแตกแยกของสังคมไทย เมื่อประสบความสำเร็จในการครอบงำความคิดของผู้รับสารแล้ว ความยากลำบากคือ การเปลี่ยนความคิดของพวกเขาในอนาคตจะเป็นเรื่องยาก โดยแนวทางการพัฒนาศักยภาพของกองทัพบกที่สำคัญคือ จัดตั้งหน่วยงานหรือทีมงานเฉพาะด้านสงครามข้อมูลข่าวสารและโฆษณาชวนเชื่อทั้งบุคลากร ยุทธโศปกรณ์ เทคโนโลยีและการบริหารจัดการองค์การให้มีความพร้อมและเสริมสร้างการทำงานแบบบูรณาการระหว่างกองทัพบกและหน่วยงานความมั่นคงด้านข้อมูลข่าวสาร จัดทำแผนพัฒนาเสริมสร้างกองทัพบกทั้งโครงสร้างกำลัง ยุทธโศปกรณ์ที่เหมาะสมทันสมัย แบ่งห่วงการพัฒนาบรรจุในยุทธศาสตร์ของกองทัพบกให้พร้อมต่อการรับมือกับภัยคุกคามทุกรูปแบบภายใต้สถานการณ์สงครามผสมผสานในปัจจุบันและอนาคต

ABSTRACT

AUTHOR: Colonel Nuttanun Sukhahuta
TITLE: The Army's potential development approach under Hybrid Warfare
DATE: September, 2021 **WORD COUNT:** 9,503 **PAGES:** 24
KEY TERMS: Hybrid Warfare, Non-Traditional Threats
CLASSIFICATION: Unclassified

This research entitled of “the army's potential development approach under hybrid warfare” has conducted with different objectives. First, to review the conceptual framework of hybrid warfare that affects the role of the army. Second, examines the preliminary factors affecting the development of the Army's potential and propose a way to develop the army's potential for hybrid warfare situations. According to the findings, the hybrid war is a combination of conventional combat power and other non-military combat forces, supported by modern technology, to create conflicts in all dimensions continuously and relevantly. The war on information and propaganda plays a role in development of the army's potential because it is an operation that uses false information to create division of Thai society. Having successfully overwhelmed the mindset of the messenger, the difficulty is that changing their minds in the future will be difficult. The main approach is to develop potential of the army and to establish a dedicated war agency or team of information and propaganda personnel. To prepare technology equipment and organizational management to be ready and strengthen integrated work between army and information security agencies. Intensifying the entire army's power structure with modern equipment by diving development into

phases in the army's strategy to respond to all kinds of threats under current and future hybrid war scenarios.

กิตติกรรมประกาศ

เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้สำเร็จลงได้เนื่องจากได้รับความกรุณาอย่างสูงจากคณาจารย์ของวิทยาลัยการทัพบกทุกท่าน ขอกราบขอบพระคุณ พันเอก ฉกาจ ชันดี ประธานกรรมการและเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาของงานวิจัยฉบับนี้ ที่กรุณาให้คำแนะนำแนวทางและคำปรึกษา ตลอดจนปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง ขอขอบพระคุณคณะกรรมการ พันเอก ดร.ธัชกร ภูวพัฒน์ดล พันเอก ชูดีเทพ ราชสีหา พันเอก ดร.ปราโมทย์ หม่อมศิลา และ พันเอก เขมชาติ บุญญาจันทร์ ที่กรุณาให้แนวคิดและคำแนะนำเพิ่มเติม ที่เป็นประโยชน์ในการจัดทำเอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ปุ่น เทียงบุญธรรม ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา ที่กรุณาสละเวลาในการสนับสนุนแนวคิดรวมทั้งให้ข้อมูลและคำแนะนำอันเป็นประโยชน์ อีกทั้งให้ความร่วมมือในด้านต่าง ๆ ที่มีส่วนช่วยให้เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่กรุณาให้การสนับสนุนข้อมูลและเสนอแนวความคิดที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย สุดท้ายนี้ ผลจากเอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้จะให้ความรู้และเป็นประโยชน์ต่อหน่วยทหารที่ต้องรับมือกับภัยคุกคามในรูปแบบของสงครามผสมผสานได้ต่อไป

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
กรอบแนวคิดการวิจัย	5
วิธีการศึกษา	5
ประโยชน์ที่ได้รับ	6
บทที่ 2 บทวิเคราะห์	7
การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา.....	7
การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์	9
การวิเคราะห์ทางเลือกทางยุทธศาสตร์	15
การวิเคราะห์แนวทางใหม่ในการแก้ไขปัญหา	18
บทที่ 3 บทอภิปรายผล	21
บทที่ 4 บทสรุป	23
ข้อเสนอแนะ	23
ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป	24
เอกสารอ้างอิง	25
ประวัติผู้วิจัย	27

บทที่ 1

บทนำ

1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

จากสภาพแวดล้อมในปัจจุบันคงปฏิเสธไม่ได้ว่าโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นผลมาจากการปฏิวัติด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication Technology) ทำให้โลกได้ก้าวเข้าสู่ยุคที่เรียกว่า “VUCA World” ซึ่งมีคุณลักษณะสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างสังคมอยู่ 4 ประการ คือ ความผันผวน (Volatility) ความไม่แน่นอน (Uncertainty) ความซับซ้อน (Complexity) และความคลุมเครือ (Ambiguity) (ศศิมา สุขสว่าง, 2560) โดยความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมีผลทำให้ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่มีอยู่ในปัจจุบันได้พัฒนาไปสู่รูปแบบ Hybrid Warfare หรือ ที่ผู้วิจัยขอใช้คำว่า “สงครามผสมผสาน” ในวิจัยฉบับนี้ ได้ขยายวงกว้างและส่งผลกระทบต่อสร้างปัญหาด้านความมั่นคงในมิติต่าง ๆ และมีแนวโน้มจะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น ทั้งในระดับโลก ระดับภูมิภาคและภายในประเทศ ซึ่งผลกระทบดังกล่าวกองทัพบกซึ่งเป็นหน่วยงานและเป็นเครื่องมือของรัฐ มีหน้าที่รับผิดชอบงานด้านความมั่นคงของรัฐในการรักษาความมั่นคงและความเป็นปึกแผ่นของประเทศ การปกป้องอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติรวมทั้งสนับสนุนรัฐบาลในการแก้ปัญหาสำคัญของชาติ จำเป็นต้องเข้าใจถึงแนวความคิด รูปแบบ และวิธีการของการทำสงครามผสมผสาน รวมทั้งสามารถวิเคราะห์ถึงผลกระทบด้านความมั่นคงที่เกิดขึ้น เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาขีดความสามารถของกองทัพบกได้อย่างเพียงพอ เพื่อให้มีความสามารถที่หลากหลาย พร้อมในการปฏิบัติการภารกิจ สามารถสนองตอบต่อนโยบายรัฐบาลในสถานการณ์สงครามผสมผสานได้ทุกรูปแบบ ดังนั้น เราควรทราบถึงความหมาย คำจำกัดความของคำว่า สงครามผสมผสาน ซึ่ง Hybrid Warfare หรือ สงครามผสมผสาน ปรากฏขึ้นครั้งแรกโดย LT.Robert G. Walker (1998) อธิบายว่า คือ การผสมผสานขีดความสามารถในการทำสงครามพิเศษ (Special Operation) กับสงครามตามแบบ (Conventional Operation) เข้าด้วยกัน และเกิดเป็นสิ่งที่อยู่ในที่ว่างเล็ก ๆ ระหว่างการปฏิบัติการสงครามพิเศษกับการปฏิบัติการสงครามตามแบบ เป็นสิ่งที่อยู่ในพื้นที่ส่วนน้อยที่ทับซ้อนกันและต้องการความอ่อนตัวอย่างมากในการเปลี่ยนผ่านระหว่างสนามรบทั้งสองแบบทั้งในระดับยุทธการและระดับยุทธวิธี โดยมีแนวคิดการผสมผสานขีดความสามารถของสงครามทั้งสองรูปแบบเข้าด้วยกันโดยเน้นพลังอำนาจทางทหารและเป็นสงครามที่หลีกเลี่ยงการปฏิบัติโดยตรง และเป็นภัยคุกคามที่เกิดขึ้นในพื้นที่ที่อยู่ในสถานะระหว่างสงครามและยามปกติหรือที่เรียกว่า “พื้นที่สีเทา” (The Gray Zone) เป็นการต่อสู้โดยไม่มีการเผชิญหน้ากันโดยตรง McCuen (2008) ได้ให้

ความเห็นว่า เป็นการต่อสู้ที่ไม่ใช่แต่เพียงการสู้รบในสมรภูมิตามแบบ แต่เป็นสมรภูมิ
 อสมมาตรที่เกิดขึ้นภายในเขตของกลุ่มชนท้องถิ่นดั้งเดิม ซึ่งการสู้รบในสมรภูมิอสมมาตร
 ภายในกลุ่มชนท้องถิ่นดั้งเดิมนี้อาจจะเป็นสิ่งกำหนดความสำเร็จหรือความล้มเหลว และยัง
 ได้ให้ความเห็นอีกว่า เป็นการผสมผสานระหว่างสงครามสมมาตรและสงครามอสมมาตร ที่
 มีการใช้กำลังทหารในรูปแบบทั่ว ๆ ไปในการต่อสู้กับข้าศึก ในขณะที่เดียวกันก็จะพยายาม
 ควบคุมพื้นที่การสู้รบของกลุ่มชนท้องถิ่นดั้งเดิม ด้วยการรักษาความมั่นคงและการสร้าง
 เสถียรภาพขึ้น Hoffman (2009) ได้ให้ความเห็นว่า เป็นสงครามที่มีการผสมกันระหว่าง
 ลักษณะต่าง ๆ ของการดำเนินสงครามที่ใช้ทั้งขีดความสามารถของสงครามตามแบบ
 ยุทธวิธีนอกแบบและการก่อการร้ายที่ใช้ความรุนแรง การบีบบังคับขู่เข็ญ และการก่อ
 อาชญากรรมในรูปแบบต่าง ๆ Eve Hunter และ Piret Pernik (2015) ได้ให้ความเห็นว่า
 หมายถึงการรณรงค์อันลึกลับที่รวมปฏิบัติการทางทหารตามแบบในระดับต่ำเข้ากับ
 ปฏิบัติการพิเศษ การโจมตีทางไซเบอร์และปฏิบัติการในอวกาศร่วมกับปฏิบัติการจิตวิทยา
 ที่ใช้สื่อทั้งแบบดั้งเดิมและสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อส่งอิทธิพลต่อการรับรู้ของประชาชนและ
 มติระหว่างประเทศ ส่วน Dr. Cullen และ Reichborn – Kjennerud (2017) ได้ให้
 ความเห็นว่า หมายถึงสงครามอสมมาตรและใช้พลังอำนาจของชาติหลาย ๆ ด้านในทุก ๆ
 แง่มุมเท่าที่สามารถจะใช้ได้และไปสู่ระดับการใช้ร่วมกันที่แตกต่าง ในการเน้นไปที่การใช้
 ความคิดสร้างสรรค์ ความคลุมเครือ และส่วนที่เป็นการต่อสู้กันทางด้านความคิดในการทำ
 สงคราม ซึ่งในการทำสงครามนี้นำไปสู่การจับคู่ที่มีพลังอำนาจทางการสงครามทัดเทียมกัน
 ของอีกฝ่ายหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็ด้านคุณภาพหรือด้านปริมาณ เพื่อลดขีดความสามารถของ
 ฝ่ายตรงข้าม จากความหมายดังกล่าวข้างต้นตามที่กล่าวมานั้น เห็นได้ว่า สงคราม
 ผสมผสาน หรือ Hybrid Warfare เป็นการปฏิบัติการในพื้นที่สีเทา (The Gray Zone)
 เป็นการปฏิบัติการทางทหารในการทำสงครามตามแบบและการทำสงครามนอกแบบ
 ร่วมกันอย่างแยกไม่ออก มีองค์ประกอบหลักได้แก่ กองกำลังทหารปกติ, กำลังทหารรบ
 พิเศษ, กองกำลังที่มีใช้ทหาร, การสนับสนุนจากประชาชนในท้องถิ่น, สงครามข้อมูล
 ข่าวสารและโฆษณาชวนเชื่อ, การทูต, การโจมตีทางไซเบอร์และสงครามเศรษฐกิจ (ศูนย์
 พัฒนาหลักนิยมและยุทธศาสตร์ กรมยุทธศึกษาทหารบก, 2563) ท่ามกลางการพัฒนา
 อย่างรวดเร็วในยุคสารสนเทศและแทรกซึมเข้าไปในทุกมิติของความมั่นคงเพื่อให้บรรลุ
 เป้าหมายคือผลประโยชน์ของชาติ มีการกำหนดโดยเงื่อนไขด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ
 ด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านการทหาร เป็นภัยคุกคามที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ
 โดยมีสิ่งที่ต้องตระหนักและให้ความสนใจคือ ตัวแสดง (actor) ซึ่งอาจจะป็นรัฐหรือไม่ใช่
 รัฐก็ได้ ที่ใช้เครื่องมือของสงครามผสมผสานไม่ว่าจะมาในรูปแบบกองกำลังทหารหรือที่
 ไม่ใช่ทหาร ประชาชนในท้องถิ่นที่สามารถดำเนินการด้านการประชาสัมพันธ์ หนังสือพิมพ์

เว็บไซต์ หรือเป็นแหล่งข่าวให้กับฝ่ายตรงข้าม การทำสงครามข้อมูลข่าวสารและการโฆษณาชวนเชื่อที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติและจากองค์ประกอบหลักของเครื่องมือของสงครามผสมผสานตามที่ได้กล่าวมานั้น เนื่องจากระดับรัฐบาลการจัดการกับปัญหาภัยคุกคามรูปแบบใหม่ยังมีปัญหาและอุปสรรค อาทิ ข้อจำกัดทางด้านกฎหมายในประเทศ ความร่วมมือระหว่างประเทศ ทรัพยากรของประเทศ และเจ้าหน้าที่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ยังมีการตื่นตัวน้อย และปัจจุบันกองทัพพบยังมีโครงสร้างการจัดองค์กรที่มองภัยคุกคามทางทหารเป็นหลัก ยังอิงอยู่กับภารกิจป้องกันประเทศเสียเป็นส่วนใหญ่ ยังมีได้กำหนดภารกิจโดยตรงเป็นการเฉพาะที่จะดำเนินการต่อเป้าหมาย และยังไม่มีความหมายรองรับให้อำนาจในการบริหารจัดการกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ รวมทั้งกำลังพลส่วนใหญ่ขาดความรู้ประสบการณ์ ขาดแคลนงบประมาณและเทคโนโลยีเครื่องมือสิ่งอุปกรณ์ที่จำเป็นและทันสมัย และยังไม่มีความชัดเจนเพื่อจัดการด้านภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่เด่นชัด และจากปัจจัยบวกของกระแสโลกาภิวัตน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความก้าวหน้าทางการสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้นองค์ประกอบที่มีผลต่อการพัฒนาศักยภาพของกองทัพพบในปัจจุบันที่จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงอย่างมาก จึงได้ให้ความสำคัญกับสงครามข้อมูลข่าวสารและโฆษณาชวนเชื่อ ซึ่งเป็นเรื่องที่สามารถสร้างข้อมูลอันเป็นเท็จเพื่อความแตกแยกทางความคิดของคนในสังคม สร้างความไม่เชื่อมั่นต่อระบบและสถาบันที่เกิดขึ้นและมีแนวโน้มที่จะเป็นภัยที่มีความซับซ้อนหลากหลายมิติร่วมกันและทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้ไม่สามารถป้องกัน ยับยั้ง และแจ้งเตือนภัยล่วงหน้าได้อย่างมีระบบตั้งแต่ก่อนเกิดเหตุการณ์ และเมื่อเกิดเหตุการณ์ ย่อมส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและโครงสร้างของสังคมที่จะต้องตกอยู่ในสภาวะระส่ำระสาย เสียขวัญ จนขยายวงกว้างไปสู่ความมั่นคงด้านอื่น ๆ และในสถานการณ์วิกฤตร้ายแรง จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่กองทัพพบ ต้องมีความพร้อมในการเตรียมกำลังและใช้กำลังต่อการเผชิญกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ในสถานการณ์ของสงครามผสมผสานที่เข้ามาพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุค VUCA World

จากมุมมองด้านยุทธศาสตร์ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2560 กองทัพพบได้ดำเนินการสอดคล้องตามนโยบายดังกล่าวตามแผนทั้ง 3 ระดับ โดย แผนระดับที่ 1 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ประเด็นการพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ เพื่อยกระดับขีดความสามารถของกองทัพและหน่วยงานด้านความมั่นคงทั้งระบบของประเทศให้มีความพร้อมในการป้องกันและรักษาอธิปไตยของประเทศ รวมทั้งสามารถติดตาม ป้องกัน แก้ไขและรับมือกับปัญหาความมั่นคงทุกมิติทุกรูปแบบและทุกระดับแบบบูรณาการ ให้มีความพร้อมและเพียงพอต่อการป้องกันภัยคุกคามทุกมิติ ทุกรูปแบบ และ

ทุกระดับความรุนแรง (ราชกิจจานุเบกษา, 2563) แผนระดับที่ 2 แผนแม่บทภายใต้ ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นความมั่นคง แผนย่อยการพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อม เผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ เพื่อยกระดับขีดความสามารถของ กองทัพและหน่วยงานความมั่นคงทั้งระบบของประเทศ (สรุปสาระสำคัญของแผนแม่บท ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ, 2562) และแผนระดับที่ 3 แผนปฏิบัติราชการระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2563 - 2565) ของกระทรวงกลาโหม แผนปฏิบัติราชการเรื่อง การปฏิบัติทางทหารเพื่อ รักษาอธิปไตยและผลประโยชน์แห่งชาติ แผนงาน/โครงการสำคัญ โครงการพัฒนาขีด ความสามารถของกองทัพ กองทัพบกได้จัดทำแผนรองรับแผนระดับที่ 3 แผนปฏิบัติ ราชการ ระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2563- 2565) ของกองทัพบกขึ้น ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การเสริมสร้างศักยภาพและความพร้อมของกองทัพเพื่อการป้องกันประเทศ กิจกรรม/ โครงการสำคัญ การเสริมสร้างความสมบูรณ์ของหน่วยและการเสริมสร้างกำลังกองทัพเพื่อ รองรับยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงในการป้องกันภัยคุกคามในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อ ปกป้องอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติ ซึ่งยุทธศาสตร์ของกองทัพบกมีแนวทางที่ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี มีการเตรียมความพร้อมที่จะเผชิญกับภัยคุกคามใน หลายรูปแบบ รู้เท่าทันต่อสถานการณ์ กำลังพลมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติภารกิจ เพื่อรักษาความมั่นคงของชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากปัญหาดังกล่าวจึงเป็นที่มาปัญหา ที่ผู้วิจัยต้องการทราบจำนวน 3 ข้อคือ 1) ทบทวนความหมายและกรอบแนวคิดของ สงครามผสมผสานที่เกิดขึ้นในปัจจุบันว่าเป็นอย่างไร 2) ปัจจัยเบื้องต้นที่จะส่งผลต่อการ พัฒนาศักยภาพของกองทัพบกในสถานการณ์สงครามผสมผสาน 3) แนวทางในการพัฒนา ศักยภาพกองทัพบกต่อสถานการณ์สงครามผสมผสาน โดยผลที่คาดว่าจะได้รับจาก งานวิจัยนี้คือ ได้แนวทางที่จะพัฒนาศักยภาพกองทัพบกเพื่อที่จะเป็นส่วนในการเสริม ความแข็งแกร่งด้านความมั่นคงของชาติต่อสถานการณ์สงครามผสมผสานที่เกิดขึ้นใน ปัจจุบันและอนาคต

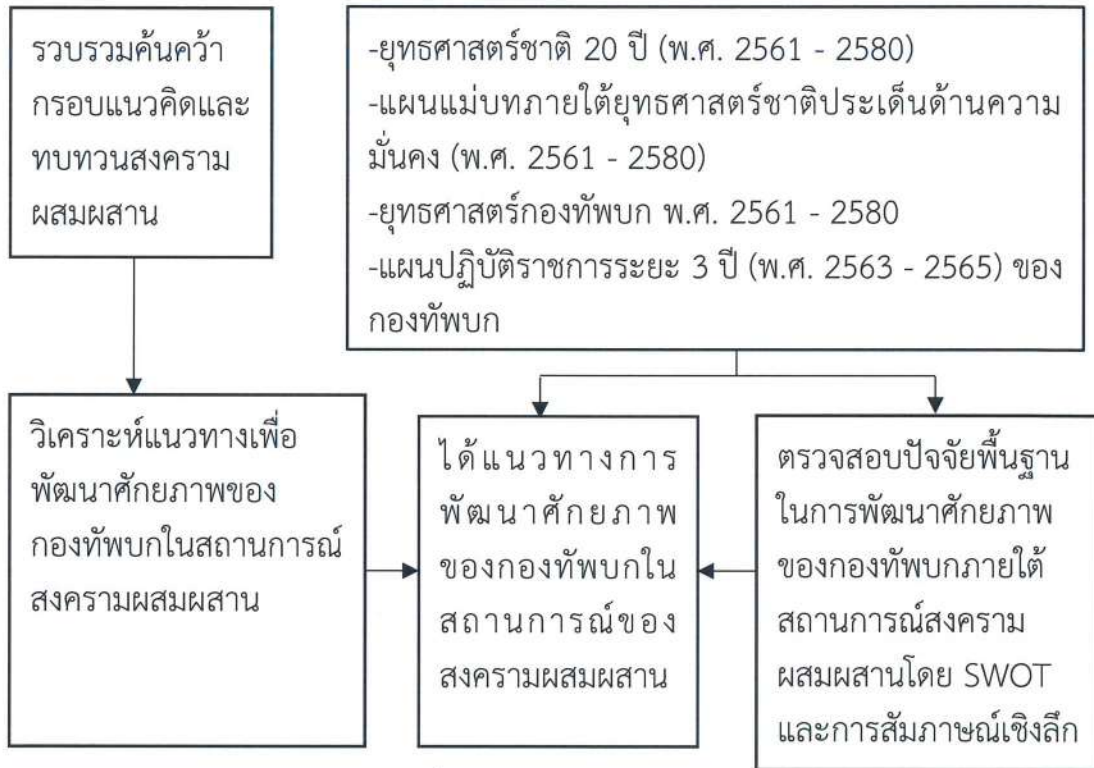
2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อทบทวนกรอบแนวคิดของสงครามผสมผสานที่ส่งผลกระทบต่อบทบาทของ กองทัพบก

2.2 เพื่อตรวจสอบปัจจัยเบื้องต้นที่ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพของกองทัพบกภายใต้ สถานการณ์สงครามผสมผสาน

2.3 เพื่อเสนอแนวทางพัฒนาศักยภาพของกองทัพบกต่อสถานการณ์สงครามผสมผสาน

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. วิธีการศึกษา

4.1 รูปแบบแนวทางที่ใช้ในการศึกษา ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ การวิจัย เอกสารตามแนวทางที่วิทยาลัยการทัพบกกำหนด

4.2 ขอบเขตการวิจัย

4.2.1 ข้อมูลเนื้อหาศึกษาจาก งานวิจัย บทความ เอกสาร หนังสือในเรื่องเกี่ยวข้องกับ สงครามผสมผสาน รวมทั้งศึกษาถึงข้อมูลและผลกระทบนโยบายด้านความมั่นคงของ ชาติที่กองทัพบกจะมีส่วนเข้าไปเกี่ยวข้องได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมจิตวิทยา สิ่งแวดล้อมและด้านเทคโนโลยี

4.2.2 ระยะเวลาการศึกษา ตั้งแต่ ธันวาคม 2563 ถึง พฤษภาคม 2564

4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ โดยการรวบรวมข้อมูลจากบุคคลากรที่มีความรู้และศึกษา ข้อมูลของสงครามผสมผสาน เช่น อาจารย์โรงเรียนวิทยาลัยการทัพบก ฝ่ายอำนวยการ ด้านยุทธการกองทัพบก เป็นต้น

4.3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ โดยการรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ระเบียบ รายงาน บทความ คู่มือ นโยบายที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของกองทัพบกที่มีส่วนเกี่ยวข้องในด้านความมั่นคงของชาติ

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล มีประเด็นหลักในการวิเคราะห์ ได้แก่

4.4.1 การวิเคราะห์รูปแบบของสงครามผสมผสาน โดยวิเคราะห์ความเชื่อมโยงขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

4.4.2 การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมและศักยภาพของกองทัพบก โดยทำการวิเคราะห์ด้วย SWOT วิเคราะห์ความเชื่อมโยงของศักยภาพของกองทัพบกด้านนโยบายกับความมั่นคงของชาติและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในเชิงระบบด้วย PMESII คือ การเมือง การทหาร เศรษฐกิจ สังคม ข้อมูลข่าวสารและโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อพัฒนาศักยภาพของกองทัพบกต่อความมั่นคงของชาติในสถานการณ์สงครามผสมผสาน (Hybrid Warfare)

4.4.3 การวิเคราะห์หาแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของกองทัพบกเบื้องต้นในด้านนโยบายที่เหมาะสม เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาความมั่นคงของชาติต่อสถานการณ์สงครามผสมผสานในปัจจุบันและอนาคต

4.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ทำการเสนอโครงร่างงานวิจัยภายในเดือน ธันวาคม 2563 จากนั้นเริ่มทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในห้วงเดือน มกราคม 2564 ถึงเดือน มีนาคม 2564 และนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ในห้วงเดือน กุมภาพันธ์ 2564 ถึงเดือน มีนาคม 2564 จากนั้นทำการสรุปผลการวิจัย ในห้วงเดือน เมษายน 2564 โดยจะเขียนรายงานการวิจัยดังกล่าวให้แล้วเสร็จรวมทั้งนำเสนอผลการวิจัยภายในเดือน พฤษภาคม 2564

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

5.1 ได้กรอบแนวคิดและมิติทางเลือกของกองทัพบกในการวิเคราะห์หรือวางยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมต่อสงครามผสมผสาน

5.2 ได้ทราบถึงปัจจัยที่แท้จริงที่ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพของกองทัพบกภายใต้สถานการณ์สงครามผสมผสาน

5.3 แนวทางในการพัฒนาศักยภาพของกองทัพบกภายใต้สถานการณ์สงครามผสมผสานรองรับแผนปฏิบัติการราชการระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2563 - 2565) ของกองทัพบก

บทที่ 2

บทวิเคราะห์

1. การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา

จากปัญหาของยุค VUCA World ในปัจจุบันที่สภาวะต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและคาดเดาได้ยาก มีความซับซ้อนคลุมเคลือ เกิดผลกระทบต่อสภาพสังคมปัจจุบัน แม้กระทั่งรูปแบบของการทำสงครามก็เปลี่ยนแปลงไปสู่สงครามรูปแบบใหม่ที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ ทั้งในรูปแบบของภัยคุกคามตามแบบ (Traditional Threats) ที่กระทำต่อความมั่นคงของรัฐ โดยเป้าหมายคืออำนาจอธิปไตยและบูรณภาพของดินแดนที่มาในแบบของการรุกรานด้วยกองทัพจากต่างชาติกระทำร่วมกับภัยคุกคามไม่ตามแบบ (Non-Traditional Threats) เป็นภัยคุกคามในรูปแบบของการใช้พลังอำนาจด้านการเมือง ด้านการทหาร ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมจิตวิทยา ด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร ที่มุ่งให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงของมนุษย์โดยตัวแสดงที่เป็นรัฐและตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐ มีเป้าหมายคือผลประโยชน์ของชาติ โดยใช้เทคนิคของการทำสงครามตามแบบและการทำสงครามไม่ตามแบบผสมผสานกันนำไปสู่ปรากฏการณ์ที่เรียกว่า "ไซเบอร์เทค" โดยอาจมีการก่อความขัดแย้งที่มีความรุนแรงต่ำ ไม่ว่าจะเป็นการทำสงครามขนาดเล็กหรือการทำสงครามที่ผิดปกติ การทำสงครามที่ไม่สมมาตรและการปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากสงคราม (MOOTW) อีกทั้งยังครอบคลุมถึงความขัดแย้งที่มีความเข้มข้นต่ำ รวมถึงองค์ประกอบของการทำสงครามตัวแทนที่เชื่อมโยงกับการก่อความไม่สงบและเป็นองค์ประกอบของการก่อการร้าย โดยวางยุทธศาสตร์หรือวางรูปแบบที่มีความซับซ้อนในทุก ๆ มิติ เป็นที่มาของสงครามรูปแบบใหม่ที่เรียกว่า Hybrid Warfare หรือ สงครามผสมผสาน มีองค์ประกอบหลักได้แก่ กองกำลังทหารปกติ, กำลังทหารรบพิเศษ, กองกำลังที่มีไซเบอร์, การสนับสนุนจากประชาชนในท้องถิ่น, สงครามข้อมูลข่าวสารและโฆษณาชวนเชื่อ, การทูต, การโจมตีทางไซเบอร์และสงครามเศรษฐกิจ (ศูนย์พัฒนาหลักนิยมและยุทธศาสตร์ กรมยุทธศึกษาทหารบก, 2563) ดังนั้น “รูปแบบของทำสงครามผสมผสานจึงเป็นการใช้การปฏิบัติการทางทหารร่วมกับการปฏิบัติการด้านอื่นๆ ซึ่งอาจเป็นได้ทั้ง การทูต (Diplomatic) การเมือง (Political) สังคม (Social) เศรษฐกิจ (Economic) ข้อมูลข่าวสาร (Information) โดยใช้การโฆษณาชวนเชื่อ (Propaganda) หรือปฏิบัติการข่าวสาร (Information Operation : IO) โจมตีฝ่ายตรงข้ามในทางอ้อม ด้วยการบิดเบือนข้อเท็จจริงและเผยแพร่ชุดข้อมูลนั้นให้มวลชนเกิดความเชื่อและคล้อยตาม (กวีวิศน์ นนท์จิรพัส และ วิศรุตม์ เอี่ยมประกอบกิจ, 2564) โดยแสวงประโยชน์จากจุดอ่อนทางการเมือง การทหาร เศรษฐกิจ สังคม ข้อมูลข่าวสารและโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งเครื่องมือที่ฝ่ายคุกคามใช้คือ การผสมผสาน

เครื่องมือต่างๆ ทั้งตามแบบและไม่ตามแบบประสานสอดคล้องกันเข้ากระทำต่อพื้นที่เป้าหมาย เครื่องมือได้แก่ กำลังทหาร การเมือง เศรษฐกิจ การปฏิบัติของพลเรือน และการปฏิบัติการข่าวสาร ตามจังหวัดทางยุทธการ โดยที่การผสมผสานพลังอำนาจที่กล่าวมานี้จะสอดคล้องต่อเวลา (time) พื้นที่ (space) และวัตถุประสงค์ (objective) (Cullen & Reichborn - Kjennerud, 2017)

ซึ่งปัจจุบันเห็นได้ว่ามีการใช้สงครามข้อมูลข่าวสารและการโฆษณาชวนเชื่อเป็นเครื่องมือสำคัญในการต่อสู้ เพราะเหนี่ยวน้อยกว่า ลงทุนน้อยกว่าและอาจได้ผลมากกว่า เนื่องจากการสร้างข้อมูลขึ้นมาเพื่อสร้างกระแสให้เกิดความน่าเชื่อถือ ทำให้ฝ่ายตนเองได้เปรียบอีกฝ่าย ในขณะที่เดียวกันก็ปล่อยข่าวเท็จขึ้นมาเพื่อสร้างผลกระทบต่อความคิด การตัดสินใจ และเป็นการยุยงปลุกปั่นให้ผู้คนเกิดความเกลียดชังฝ่ายตรงข้าม เรียกว่าเป็นการปลุกกระแสมวลชนด้วยการบิดเบือนข่าวสารนั่นเอง ตัวอย่างเช่น การปฏิบัติการสงครามผสมผสานในโครเมียในปี พ.ศ. 2557 เมื่อกองกำลังรัสเซียได้บรรลุผลสำเร็จในการใช้การสงครามจิตวิทยา การปฏิบัติการลวง การสื่อสารภายใน การข่มขู่ การติดสินบนและการโฆษณาชวนเชื่อทางอินเทอร์เน็ต/สื่อ “เพื่อทำลายการต่อต้านโดยหลีกเลี่ยงการใช้อำนาจการยิง” และการบุกรุกของกองทัพรัสเซียในยูเครนตะวันออกได้กระตุ้นให้นายแอนเดออส ฟอจ ราสมุสเซ็น อดีตเลขาธิการองค์การสนธิสัญญาแอตแลนติกเหนือ (NATO) ออกมาประกาศว่า รัสเซียได้ใช้การทำสงครามแบบผสมผสาน โดยเป็นการผสมผสานกับสงครามตามแบบกับภารกิจการบิดเบือนข้อมูลและการโฆษณาชวนเชื่อรูปแบบใหม่ที่ซับซ้อนยิ่งขึ้น รวมถึงความพยายามของรัสเซียที่จะโน้มน้าวความคิดเห็นของประชาชนโดยใช้การเชื่อมโยงทางการเงินกับพรรคการเมืองต่าง ๆ ใน NATO และการปฏิสัมพันธ์กับองค์กรนอกภาครัฐ ในขณะที่ช่วงสงครามเย็นที่ชั่วอำนาจด้านเสรีนิยมประชาธิปไตยอย่างสหรัฐฯ แย่งชิงความเป็นใหญ่กับอีกชั่วอำนาจสังคมนิยมอย่างสหภาพโซเวียต จากการที่สหรัฐฯ ไม่ได้สู้รบกับสหภาพโซเวียตโดยตรง แต่ต่อสู้กันผ่านสงครามเวียดนามและสงครามเกาหลี รวมทั้งมีการปล่อยข่าวสารออกมาเพื่อสร้างความได้เปรียบแก่ฝ่ายตนเองและใส่ร้ายฝ่ายตรงข้าม

สงครามผสมผสานที่เกิดในประเทศไทย เกิดจากสาเหตุ 1) การทำสงครามผสมผสานผ่านโซเชียล โดยเครือข่ายที่จ้องทำลายประเทศเพียงคนเดียวสามารถสร้างบัญชีหลายบัญชีผ่าน Facebook Instagram และ Twitter หลาย ๆ คนอาจเป็นนักวิชาการ อาจเป็น NGOs อาจเป็นนักกิจกรรมทางการเมือง จากนั้นก็เขียนข้อมูลโจมตีรัฐบาลหรือสถาบันผ่านกลุ่มต่าง ๆ ใน Facebook Instagram และ Twitter คนเหล่านี้ซึ่งมีอยู่จำนวนมากจะเขียนชมกันเอง ต่ำฝ่ายตรงข้าม ช่วยแชร์ข้อมูลเท็จไปยังกลุ่มต่าง ๆ ให้ครบถ้วนกลุ่มชุมชน

ไม่เว้นแม้กระทั่งเด็ก โดยกระทำการอย่างต่อเนื่องมานานก่อนที่ผลจะลงเอยโดยการออกมาประท้วงของกลุ่มนักเรียน นักศึกษา 2) เกิดจากกลุ่มผู้ชุมนุมมีการเผยแพร่ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงการปกครองใน พ.ศ. 2475 ขึ้นมา และตามด้วยเหตุการณ์เดือนตุลาคม พ.ศ. 2516 โดยพวกเขาเชื่อมั่นในข้อมูลจากกลุ่มเดียวกันเองที่ส่งผ่านทางโซเชียลมีเดียในกลุ่มเดียวกัน ในมุมที่เป็นประโยชน์ต่อการปลุกเร้าอารมณ์ร่วมกลุ่มผู้ชุมนุม โดยที่ไม่ได้รับฟังข้อมูลรอบด้าน หรือหาทางพิสูจน์ว่าข้อมูลดังกล่าวนั้นมีข้อเท็จจริงประการใดอย่างเป็นระบบ 3) เกิดจากความไม่เชื่อมั่นในกระบวนการการเลือกตั้งทั่วไปในปี พ.ศ. 2562 ถูกมองว่า "เสรีบางส่วนและไม่เป็นธรรม" และเป็นอำนาจนิยมแบบมีการเลือกตั้ง (electoral authoritarianism) และระบบการเมืองไทยปัจจุบัน 4) ความล้มเหลวในการฟื้นฟูเศรษฐกิจที่ได้รับผลกระทบอย่างหนักจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ COVID-19 5) รูปแบบการประท้วง ได้แก่ การขับเคื่อนและการจัดประท้วง เป็นการประท้วงแบบเครือข่ายนักเรียนนักศึกษาในแต่ละสถาบันตั้งแฮชแท็กทวิตเตอร์เฉพาะของตัวเองสำหรับการชุมนุม หรือการที่นักศึกษาผสานกลยุทธ์การประท้วงในโลกออนไลน์และบนท้องถนนเข้าด้วยกัน ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมหลากหลายที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาสั้น ๆ และกลยุทธ์แฟลชม็อบ พัฒนามาจากการที่นักศึกษาต้องหาทางประท้วงภายใต้การปราบปรามของระบอบรัฐบาล โดยนักศึกษาผู้จัดชุมนุมทำคู่มือ "ฮาวทูม็อบ" ซึ่งอธิบายช่องโหว่ในกฎหมายต่าง ๆ เพื่อหาวิธีการประท้วงขณะที่หลีกเลี่ยงคดีความได้ และจากสถานการณ์สงครามผสมผสานที่เกิดขึ้นนั้น กองทัพบกมีความจำเป็นต้องวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมที่เกิดขึ้นในปัจจุบันทั้งภายในภายนอกใน ตั้งแต่ระดับโลกจนถึงภายในประเทศ รวมทั้งต้องวิเคราะห์ภารกิจหน้าที่อีกทั้งทบทวนนโยบายของกองทัพบกที่สำคัญ รวมทั้งพัฒนาศักยภาพของกองทัพบกในมิติด้านความมั่นคงที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับปัจจัยทางด้านการเมือง การทหาร เศรษฐกิจ สังคม ข้อมูลข่าวสารและโครงสร้างพื้นฐาน (PMESII) ของประเทศในสถานการณ์สงครามผสมผสาน เพื่อให้ได้เครื่องมือเบื้องต้นที่จะนำไปสู่แนวทางการพัฒนาเชิงนโยบายของกองทัพบกในด้านความมั่นคงสำหรับการเตรียมรับมือสงครามผสมผสานที่จะเป็นภัยคุกคามต่อผลประโยชน์ของชาติในปัจจุบันและอนาคต

2. การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์

การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ ได้แก่ สภาวะแวดล้อมของโลก ของภูมิภาค และของประเทศ เพื่อตรวจสอบและวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการดำเนินยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง โดยแนวความคิดด้านความมั่นคงได้เปลี่ยนแปลงจากแนวความคิดหรือทฤษฎีความมั่นคงแบบดั้งเดิม (Traditional security) ที่ความมั่นคงของรัฐคือความมั่นคงทางทหารเพียงอย่างเดียว แต่ในสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน

ปัญหาความมั่นคงจากเดิมที่เป็นปัญหาประเด็นทางการทหารเพียงอย่างเดียว ได้เปลี่ยนแปลงเป็นแนวความคิดความมั่นคงแบบใหม่หรือประเด็นปัญหาความมั่นคงไม่ใช่แบบเดิม (Non-Traditional security) โดยมีปัญหาใหม่ๆ เช่น ปัญหาด้านเศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยี ชาตินิยม ความขัดแย้งทางความคิด ปัญหาความมั่นคงของมนุษย์ รวมทั้งจากแนวคิดทฤษฎีความขัดแย้ง (Conflict Theory) ของ ราล์ฟ ดาร์เรนดอร์ฟ (Ralf Dahrendorf) (มหาวิทยาลัยบูร์พา, 2545) กล่าวว่า ความไม่เท่าเทียมกันในสังคม เกิดจากความไม่เท่าเทียมกันในเรื่องของสิทธิและอำนาจ สามารถทำให้โครงสร้างสังคมมีการเปลี่ยนแปลงได้ โดยขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของการเปลี่ยนแปลง เช่น อำนาจของกลุ่ม ความกดดันของกลุ่ม ความขัดแย้งอันเกิดจากบุคคลและกลุ่มต่าง ๆ พวกกันแย้งชิงทรัพยากรและสิทธิอำนาจที่มีอยู่ในโครงสร้างสังคม ซึ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงด้านต่าง ๆ ที่ได้ก่อตัวขึ้นกลายเป็นปัญหาหลักสำคัญมากกว่าประเด็นทางการทหาร และส่งผลกระทบต่อแผนปฏิบัติการระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2563 - 2565) ของกองทัพบกที่จัดทำไว้ ดังนั้นเพื่อให้กองทัพบกมีการปรับปรุงพัฒนานโยบายต่าง ๆ ให้สามารถรองรับภัยคุกคามในสถานการณ์สงครามผสมผสานได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงทำการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของกองทัพบกทั้งภายนอกและภายใน โดยใช้เครื่องมือในการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคคือ การวิเคราะห์ SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats – Analysis) เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของกองทัพบกในอนาคต

2.1 สภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ระดับโลก

สภาวะของการเปลี่ยนแปลงทั้งในการเมือง เศรษฐกิจ การทหาร สังคมจิตวิทยา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พลังงานและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน โดยเฉพาะสหรัฐฯ ที่ยังคงมีอิทธิพลต่อทุกภูมิภาคของโลกโดยเฉพาะภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่ต้องการกลับเข้ามามีอิทธิพลใหม่ภายใต้การสร้างอิทธิพลของจีนที่ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยการใช้เศรษฐกิจมาเป็นกลไกในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอย่างต่อเนื่อง ซึ่งได้แผ่อิทธิพลทั่วทุกภูมิภาค โดยจีนไม่ต้องการให้สหรัฐฯ เข้ามามีอิทธิพลในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จึงทำให้การเมืองระหว่างประเทศจำเป็นต้องกำหนดจุดยืนของตนเพื่อรักษาผลประโยชน์ของประเทศให้มากที่สุด และการรวมกลุ่มสมาชิกระหว่างประเทศระหว่างรัฐต่อรัฐหรือระหว่างองค์กรที่ไม่ใช่รัฐเพื่อสร้างอำนาจในการต่อรองที่จะรักษาผลประโยชน์ของชาติที่สัมพันธ์กัน รวมทั้งความมั่นคงในด้านการทหารที่ประเทศไทยยังต้องพึ่งพาการส่งอาวุธยุทโธปกรณ์ของทั้งสองประเทศ อีกทั้งความมั่นคงในด้านพลังงาน สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้กองทัพบกต้องปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการของกองทัพบกด้านความมั่นคง

ปัญหาความมั่นคงจากเดิมที่เป็นปัญหาประเด็นทางการทหารเพียงอย่างเดียว ได้เปลี่ยนแปลงเป็นแนวความคิดความมั่นคงแบบใหม่หรือประเด็นปัญหาความมั่นคงไม่ใช่แบบเดิม (Non-Traditional security) โดยมีปัญหาใหม่ๆ เช่น ปัญหาด้านเศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยี ชาตินิยม ความขัดแย้งทางความคิด ปัญหาความมั่นคงของมนุษย์ รวมทั้งจากแนวคิดทฤษฎีความขัดแย้ง (Conflict Theory) ของ ราล์ฟ ดาห์เรนดอร์ฟ (Ralf Dahrendorf) (มหาวิทยาลัยบูร์พา, 2545) กล่าวว่า ความไม่เท่าเทียมกันในสังคม เกิดจากความไม่เท่าเทียมกันในเรื่องของสิทธิและอำนาจ สามารถทำให้โครงสร้างสังคมมีการเปลี่ยนแปลงได้ โดยขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของการเปลี่ยนแปลง เช่น อำนาจของกลุ่ม ความกดดันของกลุ่ม ความขัดแย้งอันเกิดจากบุคคลและกลุ่มต่าง ๆ พวกกันแย้งซึ่งทรัพยากรและสิทธิอำนาจที่มีอยู่ในโครงสร้างสังคม ซึ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงด้านต่าง ๆ ที่ได้ก่อตัวขึ้นกลายเป็นปัญหาหลักสำคัญมากกว่าประเด็นทางการทหาร และส่งผลกระทบต่อแผนปฏิบัติการระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2563 - 2565) ของกองทัพบกที่จัดทำไว้ ดังนั้นเพื่อให้กองทัพบกมีการปรับปรุงพัฒนานโยบายต่าง ๆ ให้สามารถรองรับภัยคุกคามในสถานการณ์สงครามผสมผสานได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงทำการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของกองทัพบกทั้งภายนอกและภายใน โดยใช้เครื่องมือในการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคคือ การวิเคราะห์ SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats – Analysis) เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของกองทัพบกในอนาคต

2.1 สภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ระดับโลก

สภาวะของการเปลี่ยนแปลงทั้งในการเมือง เศรษฐกิจ การทหาร สังคมจิตวิทยา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พลังงานและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน โดยเฉพาะสหรัฐฯ ที่ยังคงมีอิทธิพลต่อทุกภูมิภาคของโลกโดยเฉพาะภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่ต้องการกลับเข้ามามีอิทธิพลใหม่ภายใต้การสร้างอิทธิพลของจีนที่ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยการใช้เศรษฐกิจมาเป็นกลไกในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอย่างต่อเนื่อง ซึ่งได้แผ่อิทธิพลทั่วทุกภูมิภาค โดยจีนไม่ต้องการให้สหรัฐฯ เข้ามามีอิทธิพลในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จึงทำให้การเมืองระหว่างประเทศจำเป็นต้องกำหนดจุดยืนของตนเพื่อรักษาผลประโยชน์ของประเทศให้มากที่สุด และการรวมกลุ่มสมาชิกระหว่างประเทศระหว่างรัฐต่อรัฐหรือระหว่างองค์กรที่ไม่ใช่รัฐเพื่อสร้างอำนาจในการต่อรองที่จะรักษาผลประโยชน์ของชาติที่สัมพันธ์กัน รวมทั้งความมั่นคงในด้านการทหารที่ประเทศไทยยังต้องพึ่งพาการส่งอาวุธยุทโธปกรณ์ของทั้งสองประเทศ อีกทั้งความมั่นคงในด้านพลังงาน สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้กองทัพบกต้องปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการของกองทัพบกด้านความมั่นคง

ซึ่งเป็นในลักษณะของสงครามไม่ตามแบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ความไม่แน่นอนทางการเมือง ความไม่ชัดเจนของเส้นเขตแดนและในเรื่องของผลประโยชน์ตามแนวชายแดน

2.2 สภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ระดับภูมิภาค

การขยายอิทธิพลและบทบาทของประเทศมหาอำนาจต่อภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีบทบาทมากขึ้น ทั้งในแบบของการใช้พลังอำนาจทางทหารและทางเศรษฐกิจเพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์ของตน การเข้าแทรกแซงกิจการภายในของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาค เมื่อเกิดความขัดแย้งขึ้นก็ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและผลประโยชน์ของไทย (สถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ, 2559) ได้แก่ การแย่งชิงทรัพยากรทางเศรษฐกิจ เช่น พื้นที่ในทะเลจีนใต้มีพื้นที่และเกาะขนาดใหญ่เป็นพื้นที่ซึ่งมีทรัพยากรธรรมชาติ จึงเป็นความต้องการที่จะหาผลประโยชน์โดยตรงจากทรัพยากรธรรมชาติที่มีมูลค่ามหาศาล และพื้นที่ดังกล่าวยังมีความสำคัญในเชิงยุทธศาสตร์คือ เป็นเส้นทางการคมนาคมทางทะเล (Sea-lanes) ที่คับคั่งที่สุดเป็นอันดับสองของโลกอีกด้วย ความขัดแย้งทางดินแดนและการใช้กำลังทางการทหาร การที่ชายแดนทางบกและทางทะเลติดกับประเทศเพื่อนบ้านยังมีปัญหาความไม่ชัดเจนของเส้นเขตแดนและอาณาเขตทางทะเล ยังคงทำให้เกิดความไม่เข้าใจและความหวาดระแวงระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน แต่ยังคงจำกัดขอบเขตและระดับความรุนแรงให้อยู่ในเฉพาะพื้นที่ได้ด้วยการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างแนวชายแดน อีกทั้งการเกิดข้อพิพาทภายในของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคก็เป็นผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติที่ได้รับและรวมถึงการเพิ่มงบประมาณทางทหารของประเทศในภูมิภาค จึงมีความเสี่ยงที่จะนำไปสู่การใช้กำลังทหารในด้านการขยายตัวของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในระดับภูมิภาค ทำให้ความสัมพันธ์ทางการเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจและสังคม นำไปสู่การเสริมสร้างและพัฒนาการทางการเมืองและเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกและการเชื่อมโยงผ่านเส้นทางคมนาคมในภูมิภาค แต่เนื่องจากลักษณะการปกครองและเศรษฐกิจที่แตกต่างกันและการเชื่อมต่อกันอย่างเสรี จึงส่งผลให้มีความเสี่ยงต่อความมั่นคงของชาติในประเด็นการย้ายถิ่นฐานของประชากร แรงงานผิดกฎหมายและการขยายตัวของอาชญากรรมข้ามชาติ

2.3 สภาวะแวดล้อมของกองทัพกระดับประเทศ

สภาพแวดล้อมภายในของกองทัพบก (Internal environments) มี **จุดแข็ง (Strengths)** ด้านยุทธศาสตร์ (Strategy) มีความพร้อมและมีขีดความสามารถในการอำนวยความสะดวกในการป้องกันประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ด้านโครงสร้าง (Structure) มีการจัดโครงสร้างของหน่วยงานที่ดี มีระบบสายการบังคับบัญชาที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม มีแนวทางปฏิบัติงาน

บนพื้นฐานของความถูกต้องตามแบบแผนโดยยึดถือกฎระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์ หลักฐานและหลักนิยมอย่างเคร่งครัด เป็นองค์กรที่มีระเบียบวินัยมีความอ่อนตัวสูง สามารถตอบสนองภารกิจได้รวดเร็ว ระบบองค์กร (System) มีระบบการตรวจสอบ กลั่นกรองหลายชั้น ซึ่งช่วยให้เกิดความรอบคอบและมีหน่วยงานสำหรับสื่อสารมวลชน ทักษะของบุคลากร (Skill) บุคลากรส่วนใหญ่มีความชำนาญงานในหน้าที่ เนื่องจากมี ประสบการณ์และมีความรู้ความสามารถ มีความตั้งใจทำงานสูงและมีการพัฒนาตนเอง อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การติดต่อประสานงานและทำงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย รวดเร็ว มีหลักสูตรการฝึกศึกษาเพิ่มพูนทักษะให้กับกำลังพลทุกเหล่า คุณค่าร่วมในองค์กร (Shared Value) กำลังพลมีความภาคภูมิใจในเกียรติยศและศักดิ์ศรีขององค์กรที่มีมาอย่าง ยาวนาน มีความรักความสามัคคีมีระเบียบวินัย เชื่อฟังคำสั่งผู้บังคับบัญชา มีการดูแลกัน ทั้งในระดับผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา รุ่นพี่รุ่นน้อง ทำให้มีความรักใคร่สามัคคี ประองตอง กำลังพลทุกนายมีจิตสำนึกในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความจงรักภักดีต่อสถาบัน ชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ และได้รับความไว้วางใจจากประชาชน บุคลากร (Staff) กองทัพบกมีกำลังพลและยุทธโศปกรณ์ที่เพียงพอและได้รับงบประมาณสูงเมื่อเทียบกับ กองทัพของหลายประเทศ มีผู้ช่วยทูตทหารบก 17 ประเทศช่วยสนับสนุนการปฏิบัติงาน มี ระบบการเรียกเกณฑ์และระบบกำลังสำรองสำหรับการเรียกเกณฑ์/ใช้ประชาชนเพื่อ ปฏิบัติภารกิจของกองทัพบก จุดอ่อน (Weakness) ด้านยุทธศาสตร์ (Strategy) นโยบาย และกลยุทธ์ของกองทัพบกมีการเปลี่ยนแปลงตามผู้บังคับบัญชา ยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ เป็นไปในรูปของเชิงพรรณนาไม่สามารถจับต้องหรือนำไปปฏิบัติได้ และกลยุทธ์ที่กำหนด ไว้ในแต่ละปีแม้จะมีความชัดเจนแต่ขาดการสื่อสารทำความเข้าใจเพื่อให้กำลังพลได้เข้าใจ กลยุทธ์ไปในทิศทางเดียวกัน ระบบองค์กร (System) มีระบบอุปถัมภ์ที่มีอิทธิพลต่อการ ปฏิบัติงานภายในกองทัพ ทำให้การบริหารจัดการกำลังพลไม่มีประสิทธิภาพ สถานภาพ ยุทธโศปกรณ์บางส่วนยังไม่เหมาะสม การขาดอัตรา มีการขาด ไม่ทันสมัย และยังขาด ระบบปลดถ่ายกำลังพลที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งขาดระบบการหมุนเวียนกำลังพลระหว่าง หน่วยปฏิบัติกับฝ่ายอำนวยการ/อาจารย์ ทำให้กำลังพลเบื่อหน่ายขาดขวัญกำลังใจ โดยเฉพาะในกำลังพลประเภทอาจารย์ในส่วนของการศึกษา อีกทั้งการบริหารจัดการระบบ การศึกษาของกองทัพบกขาดประสิทธิภาพ ทักษะของบุคลากร (Skill) ขาดระบบการ บันเทิงเทคนิคความรู้ประสบการณ์ของกำลังพลที่มีความเชี่ยวชาญ ขาดระบบการจัดการ ความรู้ที่เป็นรูปธรรม รวมถึงคุณภาพของกำลังพลประเภทพลทหารที่มาจาก การตรวจ เลือดยังไม่มีประสิทธิภาพมากนัก การปลดประจำการเร็วทำให้ขาดความชำนาญและ ประสบการณ์ คุณค่าร่วมในองค์กร (Shared Value) การประเมินค่ากำลังพลขาดความ เป็นมาตรฐานสากล ยึดถือระบบอาวุโสเป็นหลักในการพิจารณาการเลื่อนยศหรือตำแหน่ง

โดยไม่นำผลการปฏิบัติงานมาร่วมพิจารณาควบคู่ไปกับระบบอาวุโส ทำให้กำลังพลขาดขวัญกำลังใจและแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน บุคลากร (Staff) ยังคงมีการบรรจุคนไม่ตรงกับสายงานเป็นจำนวนมาก จึงไม่มีความรู้ความชำนาญเพียงพอต่อการปฏิบัติภารกิจ ในเรื่องการจัดทำ Job Description และคู่มือการปฏิบัติงานในแต่ละตำแหน่งหน้าที่ยังไม่ชัดเจน ทำให้การปฏิบัติงานไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรขาดความต่อเนื่องเมื่อต้องส่งต่อสับเปลี่ยนตำแหน่งหน้าที่ การสนับสนุนกำลังพลช่วยราชการนอกหน่วยทำให้เกิดปัญหาขาดแคลนกำลังพลปฏิบัติงานในหน่วย กำลังพลบางส่วนมีรายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพจึงต้องหาอาชีพเสริมทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มขีดความสามารถ ในภาพรวมกำลังพลของกองทัพบกส่วนใหญ่มีหนี้สินจำนวนมากส่งผลทำให้ขาดความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน รูปแบบการนำองค์กร (Style) ปริมาณงานตามนโยบายมีมาก ทำให้ปริมาณงานไม่สมดุลกับปริมาณคน บุคลากรมีภาระงานหลายหน้าที่ทำให้ไม่มีเวลาคิดแผนการดำเนินงานเชิงรุก

สภาวะแวดล้อมภายนอก (External environments) โอกาส (Opportunities) ด้านการเมือง/นโยบาย รัฐบาลให้ความไว้วางใจต่อกองทัพบกในการแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคง การพัฒนาประเทศและการช่วยเหลือประชาชน พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 และการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ ส่งผลทำให้กองทัพบกมีโอกาสในการปรับปรุงองค์กรให้มีความทันสมัย พัฒนาคนและกระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพ การเกิดวิกฤตทางการเมืองที่รุนแรงและเหตุการณ์เปลี่ยนผ่านรัฐบาลทำให้มีนโยบายออกมาใหม่ ๆ ซึ่งกองทัพบกได้ปรับตัวและปรับการทำงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ มีการบูรณาการและคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ในการพัฒนากองทัพบก การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนส่งผลให้เกิดความร่วมมือทางด้านการเมืองในระดับมหภาคลดข้อพิพาทในระดับทวิภาคีได้มากขึ้น เศรษฐกิจนโยบายการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง “รู้จักพอ” มาใช้ในกระบวนการทำงานและวิถีชีวิตช่วยปลูกฝังจิตสำนึกกับกำลังพลของกองทัพบก สภาพสังคม/วัฒนธรรม ได้รับความนิยมชมชอบจากประชาชนและสังคมเนื่องจากวางตัวเป็นกลาง ทำงานตามอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ ดำรงไว้ซึ่งสถาบันชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ เป็นโอกาสให้กองทัพบกให้การช่วยเหลือประชาชนได้อย่างเต็มที่ เป็นตัวชี้วัดภาพลักษณ์ที่ดีของกองทัพ การช่วยเหลือประชาชนที่ประสบภัยพิบัติต่าง ๆ ทำให้ประชาชนเกิดความศรัทธาในกองทัพบก สังคมที่มีปัญหามากขึ้นทำให้กองทัพบกมีบทบาทในการแก้ไขปัญหามากขึ้นและทำให้ได้รับงบประมาณจากการดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวมากขึ้น ด้านการทหาร บทบาทของทหารในปัจจุบันต่อสังคมในการช่วยเหลือประชาชนด้านบรรเทาสาธารณภัยและการปฏิบัติภารกิจในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีผลทำให้กองทัพบกได้รับความร่วมมือจากภาคเอกชนและให้ความช่วยเหลือจากประชาชนในการสนับสนุนกิจการของหน่วยมากขึ้น การเข้าสู่ประชาคม

อาเซียนเป็นโอกาสให้กองทัพพัฒนาประสิทธิภาพในทุก ๆ ด้าน เช่น พัฒนาบุคคล ระเบียบหลักเกณฑ์และการบริหารจัดการกำลังพลและยังเป็นแรงกระตุ้นให้กำลังพลของ กองทัพบกเพิ่มศักยภาพการปฏิบัติงานสูงขึ้น ทำให้มีการติดต่อและสร้างความสัมพันธ์อันดี กับกองทัพมิตรประเทศเกิดความร่วมมือในด้านการศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้และฝึกอบรม ทางทหารกับกองทัพมิตรประเทศเป็นโอกาสพัฒนากำลังพลเพิ่มขึ้น เทคโนโลยี/ สิ่งแวดล้อม การพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทำให้ระบบการป้องกันประเทศมี ความสะดวกและทันสมัย เช่น การใช้ UAV เป็นต้น เทคโนโลยีการติดต่อสื่อสารที่ก้าวหน้า มากขึ้นในปัจจุบัน ทำให้การรับรู้ด้านข่าวสารข้อมูลตลอดจนการติดตามการปฏิบัติการกิจ ของหน่วยเป็นไปด้วยความรวดเร็ว ลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน เสริมสร้างภาพลักษณ์ให้แก่ กองทัพบกในเรื่องความทันสมัย สามารถตอบสนองนโยบายผู้บังคับบัญชาได้อย่าง ทันท่วงที ส่งผลให้ผู้บังคับบัญชาได้ทราบข้อมูลตลอดจนการติดตามการปฏิบัติการกิจของ หน่วยเป็นไปด้วยความรวดเร็วและสามารถตัดสินใจได้ถูกต้อง สภาวะแวดล้อมที่ เปลี่ยนแปลงไปทำให้กองทัพบกมีบทบาทในประเทศและต่างประเทศมากยิ่งขึ้น รวมถึง นโยบาย Digital Economy ของรัฐบาลทำให้กองทัพบกมีโอกาสพัฒนาระบบสารสนเทศ **ภาวะคุกคาม (Threats)** ด้านการเมือง/นโยบาย ภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ที่มีมากขึ้นทำ ให้กองทัพบกต้องเพิ่มภาระงานมากยิ่งขึ้น ความไม่แน่นอนและการเปลี่ยนแปลงทาง การเมืองบ่อยครั้ง เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาและการปรับปรุงโครงสร้างภายในของ กองทัพ การเมืองการปกครองของประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนบางประเทศมีปัญหาภายใน ส่งผลให้การดำเนินการด้านนโยบายระหว่างประเทศไม่ราบรื่น ด้านเศรษฐกิจ สภาวะทาง เศรษฐกิจที่ไม่ดีและการที่รัฐบาลมีโครงการหรือการใช้จ่ายเงินจำนวนมาก อาจทำให้ กระทบวงกลมและกองทัพบกถูกปรับลดงบประมาณลง อาจส่งผลต่อการขึ้นเงินเดือน หรือการจัดทำนโยบายหรือหลักเกณฑ์ในการขอเพิ่มสิทธิให้กับกำลังพล ภาวะทาง เศรษฐกิจที่ค่าครองชีพสูงรวมถึงราคาสินค้าที่เพิ่มสูงขึ้น ส่งผลทำให้กำลังพลผู้มีรายได้น้อยต้องแบกรับภาระเพิ่มมากขึ้น มีผลให้ภาระหนี้สินเพิ่มขึ้นก่อให้เกิดความเครียดส่งผล กระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานโดยตรงและเกิดปัญหาครอบครัวขึ้นตามมาภายหลัง สภาพสังคม/วัฒนธรรม สังคมไทยยังมีระบบพวกพ้องหรือระบบศักดินาอยู่โดยเฉพาะ ระบบราชการก่อให้เกิดอภิสิทธิ์ชนซึ่งเป็นอุปสรรคขัดขวางการพัฒนา เรื่องความแตกแยก ทางความคิดของประชาชนทำให้ประชาชนมีอคติต่อทหาร และการเข้าสู่ประชาคม อาเซียนส่งผลให้การกำกับดูแลการเคลื่อนย้ายประชากรระหว่างประเทศทำได้ยากขึ้นเสี่ยง ต่อการเกิดภัยคุกคามรูปแบบใหม่มากขึ้น เช่น ยาเสพติด ผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิด กฎหมาย การก่อการร้ายสากล โรคอุบัติใหม่ ค่านิยมวัฒนธรรมองค์กร การใช้ชีวิตของ บุคคลยุคใหม่ ส่งผลให้การสรรหาและคัดเลือกกำลังพลที่มีคุณภาพเข้าสู่กองทัพได้ยากขึ้น

ปัญหาสังคมที่เสื่อมโทรม ได้แก่ ปัญหายาเสพติด การพนัน และอาชญากรรมที่อาจมีผลให้กำลังพลบางส่วนเข้าเกี่ยวข้อง เป็นความเสี่ยงต่อภาพลักษณ์ของกองทัพบกในทางลบ ทำให้การปฏิบัติงานของกองทัพบกเป็นไปด้วยความยากลำบากและถูกขัดขวางจากประชาชนที่เสียผลประโยชน์ การเป็นสังคมผู้สูงอายุในอนาคตส่งผลต่อการบริหารจัดการกำลังพลของกองทัพ และจากการเปลี่ยนสังคมของโลกจากเกษตรกรรมสู่อุตสาหกรรมและเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบต่อการสรรหากำลังพลเข้าสู่กองทัพ ด้านการทหาร ปัญหาความไม่ชัดเจนของเส้นเขตแดน ผลประโยชน์ตามแนวชายแดนและการพัฒนาอาวุธยุทโธปกรณ์ของประเทศเพื่อนบ้านอาจก่อให้เกิดความขัดแย้งในพื้นที่จำกัดในระดับไม่รุนแรงไปจนถึงระดับรุนแรงได้ในห้วงเวลาสั้น ๆ เทคโนโลยี/สิ่งแวดล้อม มีความเสี่ยงต่อการรักษาความปลอดภัยด้านข้อมูลข่าวสารและการรักษาความลับทางทหาร และที่สำคัญคือมีราคาสูงจะต้องใช้งบประมาณจำนวนมากในการจัดทำระบบการนำเทคโนโลยีมาใช้ ต้องมีการศึกษาและต้องพิจารณาให้คนที่มีความรู้ความสามารถมาปฏิบัติงานรวมทั้งจัดเก็บข้อมูลให้เป็นระบบและมีการกำหนดมาตรการในทุกด้าน เทคโนโลยีที่ทันสมัยที่มีมากขึ้นและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อการปรับตัวของกำลังพลโดยเฉพาะกำลังพลของกองทัพบกที่มีอายุค่อนข้างมากอาจก่อให้เกิดความเบื่อหน่ายหรือเฉื่อยชาในการปฏิบัติงาน ซึ่งจากการวิเคราะห์ SWOT Analysis สามารถสรุปประเด็นของกองทัพบกได้ดังนี้ **ด้านจุดแข็ง (Strength)** มีความพร้อมและมีขีดความสามารถในการอำนวยความสะดวกในการป้องกันประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ มีหลักสูตรฝึกศึกษาเพิ่มพูนทักษะให้กับกำลังพลทุกเหล่า เป็นองค์กรที่มีระเบียบวินัย มีความอ่อนตัวสูงสามารถตอบสนองภารกิจได้รวดเร็ว **ด้านจุดอ่อน (Weakness)** มีนโยบายและกลยุทธ์มีการเปลี่ยนแปลงตลอดทำให้ไม่มีความต่อเนื่อง **ด้านโอกาส (Opportunity)** การให้ความช่วยเหลือประชาชนทำให้ได้รับการยอมรับจากภาคเอกชนและประชาชน การวางตัวเป็นกลางและรัฐบาลให้ความไว้วางใจ **ด้านภาวะคุกคาม (Threats)** ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ความไม่แน่นอนทางการเมือง ความไม่ชัดเจนของเส้นเขตแดนและผลประโยชน์ตามแนวชายแดน

3. การวิเคราะห์ทางเลือกทางยุทธศาสตร์

นโยบายการบริหารจัดการด้านความมั่นคงการรักษาความสงบภายในประเทศในปัจจุบันมีความเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงในทุกมิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง การทหาร สังคม วัฒนธรรม ความมั่นคงของมนุษย์และสิทธิมนุษยชน ดังนั้นเพื่อให้การบริหารจัดการด้านความมั่นคงการรักษาความสงบภายในประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รัฐบาลจึงได้กำหนดนโยบายและแนวทางการบริหารจัดการด้านการรักษาความสงบภายในประเทศเพื่อให้

สอดคล้องและเชื่อมโยงกันในทุกระดับ เอื้ออำนวยต่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ โดยมีประเด็นเรื่องความมั่นคงการรักษาความสงบภายในประเทศและการพัฒนาร่วมกันในแผนแต่ละระดับ ดังนี้

3.1 แผนระดับ 1

3.1.1 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านความมั่นคงเป็น 1 ใน 6 ยุทธศาสตร์ชาติที่จะใช้เป็นกรอบแนวทางการพัฒนาประเทศซึ่งความมั่นคงถือเป็นเป้าหมายสำคัญสูงสุด โดยกรอบแนวคิดความมั่นคงให้น้ำหนักความสำคัญกับทุกมิติ โดยมีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ คือการบริหารจัดการสภาวะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคงปลอดภัยและมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับ โดยใช้กลไกการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการ

3.2 แผนระดับ 2

3.2.1 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นความมั่นคง หัวข้อพัฒนาศักยภาพของประเทศด้านความมั่นคง โดยมีแนวคิดในการดำเนินการที่สำคัญได้แก่ กองทัพและหน่วยงานด้านความมั่นคงมีความพร้อมสูงขึ้นที่จะเผชิญภัยคุกคามทุกรูปแบบทุกมิติและทุกระดับความรุนแรง

3.2.2 แผนการปฏิรูปประเทศ กำหนดให้ทำการปฏิรูปประเทศเพื่อวางรากฐานการพัฒนาไปสู่ประเทศที่มีความสามัคคีปรองดอง มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและมีความสมดุล ประชาชนในสังคมมีโอกาสทัดเทียมกัน และมีคุณภาพชีวิตที่ดี รวมทั้งมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ประเด็นความมั่นคงหัวข้อด้านการเมือง โดยการสร้างกลไกการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธีและการรัฐรักษามัคคีของสังคมไทย

3.2.3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ซึ่งเป็นการแปลงยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี สู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อเตรียมความพร้อมและวางรากฐานในการยกระดับประเทศไทยให้เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยประเด็นยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง คือ ยุทธศาสตร์ที่ 5 การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืน โดยมีแนวคิดด้านความมั่นคงในการดำเนินการที่สำคัญคือ การพัฒนาเสริมสร้างศักยภาพการป้องกันประเทศ เพื่อเตรียมความพร้อมในการรับมือภัยคุกคามทั้งการทหารและภัยคุกคามอื่น ๆ

3.2.4 นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ สร้างความเป็นธรรม ความปรองดอง และความสมานฉันท์ในชาติ เพื่อไม่ให้ปัญหาความขัดแย้งเป็นอุปสรรคในการพัฒนาประเทศ รวมถึงการสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศแก่ประชาชน

3.3 แผนระดับ 3

แผนปฏิบัติการระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2563 - 2565) ของกองทัพบก เรื่อง การสนับสนุน การปฏิบัติภารกิจรักษาความมั่นคงภายใน 1) สนับสนุนการแก้ไขปัญหาการก่อเหตุ รุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ 2) สนับสนุนการสร้างความปลอดภัยของ คนในชาติ 3) สนับสนุนการป้องกันภัยคุกคามต่อความมั่นคงภายในและความสงบ เรียบร้อยของประเทศ 4) การสนับสนุนการดำเนินการด้านการข่าวที่เป็นภัยคุกคามต่อการ รักษาความมั่นคงภายในและความสงบเรียบร้อยของประเทศ 5) การสนับสนุนการ ปราบปรามและการบังคับใช้กฎหมายต่อภัยคุกคามที่ส่งผลต่อความมั่นคงภายในและความ สงบเรียบร้อยของประเทศ

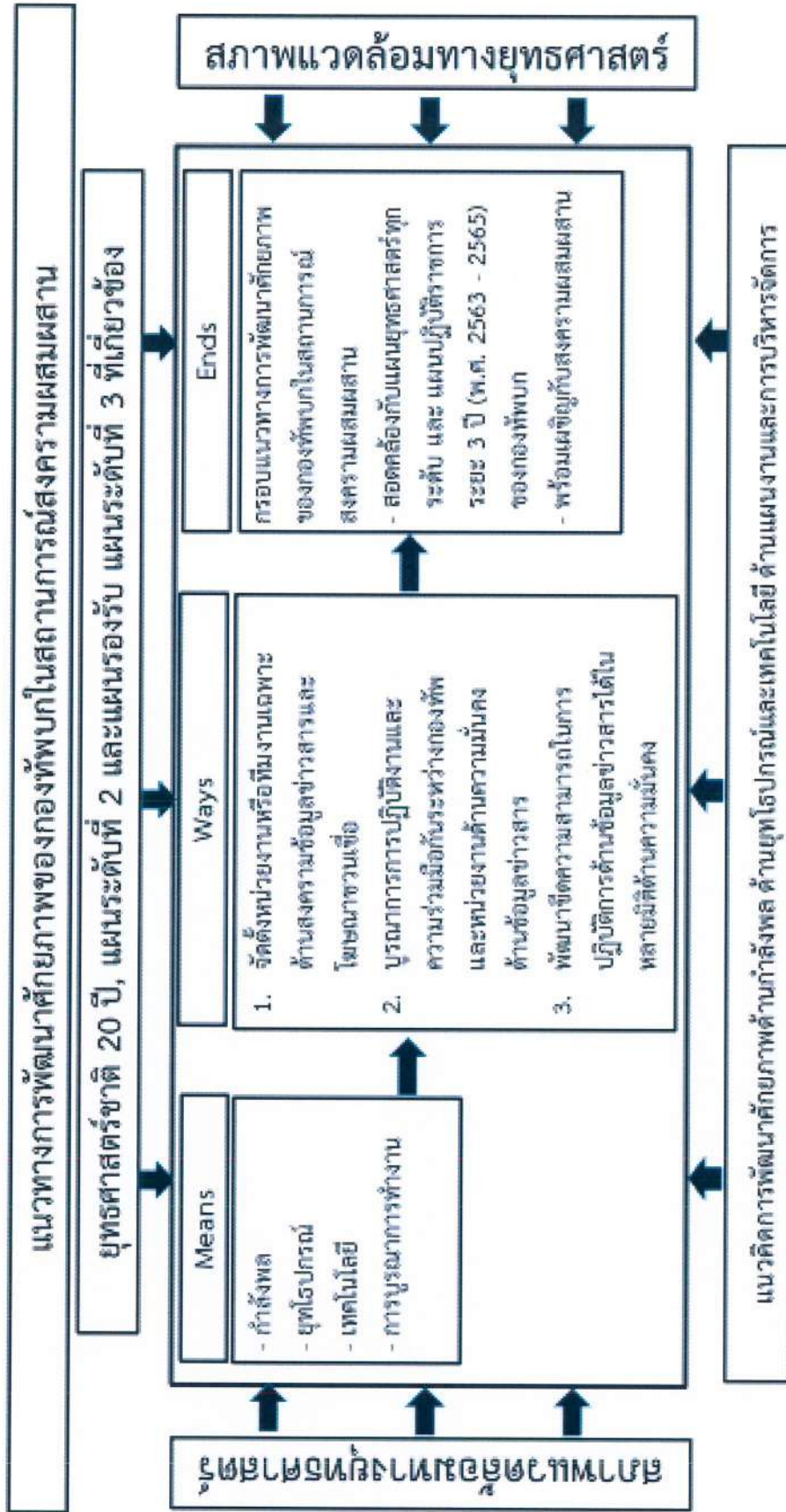
จากการวิเคราะห์ทางเลือกทางยุทธศาสตร์ของแผนทั้ง 3 ระดับ ที่กล่าวมานั้นเห็นได้ว่า องค์ประกอบของสงครามผสมผสานทั้ง 8 องค์ประกอบที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนั้น สงคราม ข้อมูลข่าวสารและโฆษณาชวนเชื่อมีผลกระทบต่อศักยภาพของกองทัพบกและความมั่นคง ของชาติเป็นอย่างมาก เนื่องจากในอดีตที่ผ่านมากองทัพบกมักประสบกับปัญหาการขาด แคลนข้อมูลข่าวสารที่จำเป็น การขาดระบบการประมวลวิเคราะห์ผล ขาดการรายงานผล ที่ทันเหตุการณ์ ขาดเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารทำให้เข้าไม่ถึง สาเหตุของปัญหาที่แท้จริงในพื้นที่และเกิดความล่าช้าในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเพื่อนำมาใช้ ในการวางแผนการดำเนินงาน การแก้ไขปัญหาและการพัฒนางานเพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผล อย่างแท้จริง เพื่อให้มีการจัดทำระบบข้อมูลข่าวสารที่เป็นมาตรฐาน มีบุคลากรที่มีความ สามารถในการใช้ประโยชน์จากระบบข้อมูลข่าวสารข้างต้น อันจะทำให้การ ดำเนินงานและพัฒนางานของทุกฝ่าย/กลุ่มงาน มีความคล่องตัว สะดวกรวดเร็ว และทัน เหตุการณ์ มีความแม่นยำในการตัดสินใจเพื่อพัฒนางานต่อไปในอนาคต เป้าหมายแนวทาง และเครื่องมือของกองทัพบกด้านความมั่นคงที่จะพัฒนาศักยภาพของกองทัพบกภายใต้ สถานการณ์สงครามผสมผสานให้สามารถต่อสู้กับสงครามข้อมูลข่าวสารและโฆษณาชวน เชื่อ จึงกำหนด เป้าหมาย (End) กรอบแนวทางการพัฒนาศักยภาพของกองทัพบกใน สถานการณ์สงครามผสมผสาน เพื่อร่วมมือกันสร้างความเข้าใจ ตรวจสอบ (detect) และ ตอบโต้สงครามข้อมูลข่าวสารและโฆษณาชวนเชื่อ อาทิเช่น การจัดการกับเว็บไซต์และ เครือข่าย Social Media ซึ่งเป็น “เครื่องมือ” ของสงครามผสมผสานทางในการบ่อน ทำลายสังคมไทยและแก้ปัญหาความมั่นคงด้านต่าง ๆ ของประเทศ ซึ่งใช้ **แนวทาง (Ways)** ควรจัดตั้งหน่วยงานหรือทีมงานเฉพาะด้านสงครามข้อมูลข่าวสารและโฆษณา ชวนเชื่อ พร้อมทั้งพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติการได้ในหลายมิติด้านความมั่นคง ด้านข้อมูลข่าวสารให้แก่หน่วยงานและกำลังพลเพื่อให้พร้อมรับมือสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้น

ในอนาคต ตลอดจนบูรณาการการปฏิบัติงานและความร่วมมือกันระหว่างกองทัพและหน่วยงานด้านความมั่นคงด้านข้อมูลข่าวสาร เช่น หน่วยงานกองทัพบก สภาความมั่นคงแห่งชาติ และกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (ICT) เสริมสร้างมาตรการรักษาความปลอดภัย รวมทั้งสร้างความเข้าใจและตระหนักถึงภัยคุกคามจากสงครามข้อมูลข่าวสารและโฆษณาชวนเชื่อให้แก่หน่วยงานและประชาชนในทุกสถานการณ์เพื่อลดแนวร่วมจากภาคประชาชนในการสนับสนุนต่อฝ่ายตรงข้าม ลดการสร้างเงื่อนไขเพื่อนำไปสร้างความชอบธรรมในการสร้างความปั่นป่วนในสังคม รวมทั้งศึกษาเรียนรู้และติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิดและเป็นระบบ เพื่อประมวลผลให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์และสามารถนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงแห่งชาติ โดยใช้ **เครื่องมือ (Means)** ของกองทัพบก ทั้งการสร้างหน่วยงานหรือพัฒนากำลังพลที่มีความรู้ความสามารถทางด้านสงครามผสมผสานในเรื่องสงครามข้อมูลข่าวสารและโฆษณาชวนเชื่อ เพื่อทำความเข้าใจ ตรวจสอบ และตอบโต้ วิเคราะห์ผลกระทบต่อศักยภาพของกองทัพและความมั่นคงของชาติที่เกิดขึ้น ร่วมกับการใช้กลไกความร่วมมือต่าง ๆ ของกองทัพบกประสานระหว่างองค์กรร่วมกันเพื่อสร้างความพร้อมในการเผชิญต่อภัยคุกคามในสถานการณ์สงครามผสมผสาน อีกทั้งใช้สนับสนุนรัฐบาลในการจัดการความขัดแย้งในสังคมจากสงครามข้อมูลข่าวสารและโฆษณาชวนเชื่อ โดยสื่อให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและเป็นจริง มีความน่าเชื่อถือสามารถตรวจสอบได้ รวมถึงการใช้สื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัย ซึ่งเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่จะส่งเสริมให้เกิดแนวร่วมการตอบโต้สงครามข้อมูลข่าวสารและโฆษณาชวนเชื่อโดยสันติวิธี โดยสื่อต้องมีความเป็นกลางไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง และไม่นำเสนอข้อมูลที่จะส่งเสริมให้เกิดความรุนแรง

4. การวิเคราะห์แนวทางใหม่ในการแก้ไขปัญหา

ประเด็นสงครามข้อมูลข่าวสารและการโฆษณาชวนเชื่อ ซึ่งภารกิจการบิดเบือนข้อมูลและการโฆษณาชวนเชื่อรูปแบบใหม่ที่ซับซ้อนของสงครามมีผลกระทบต่อความมั่นคง ดังนั้นเพื่อให้กองทัพสามารถเผชิญกับสถานการณ์สงครามผสมผสาน ปัญหาท้าทายหรือปัญหาเผชิญหน้าที่จะเกิดขึ้นตามการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ด้านความมั่นคง หมายความว่ากองทัพต้องปรับตัวและพัฒนาขีดความสามารถให้เหนือกว่าอริราชศัตรู หรืออย่างน้อยก็สามารถจะรับมือกับสถานการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการพัฒนาที่ว่านั้นต้องรวมถึงความสามารถที่จะควบคุมและใช้ข้อมูลข่าวสารและการโฆษณาชวนเชื่อให้เป็นประโยชน์ โดยการปฏิบัติการข้อมูลข่าวสาร (Information Operations, IO) กองทัพได้จัดทำ “หลักนิยมกองทัพไทยสำหรับการปฏิบัติการข่าวสารร่วม (ใช้เพื่อพลาง) กองบัญชาการกองทัพไทย พ.ศ. 2551” เพื่อใช้

วางแผน เตรียมการ ปฏิบัติการ และประเมินผลการปฏิบัติการข่าวสาร สนับสนุนการปฏิบัติการร่วมและปฏิบัติการกิจที่ได้รับมอบอย่างมีประสิทธิภาพ และในส่วนของกองทัพบกก็ได้มีการจัดทำ “คู่มือการปฏิบัติการข่าวสารกองทัพบก” ในการปฏิบัติการข้อมูลข่าวสารและการโฆษณาชวนเชื่อจำเป็นต้องมีการจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะหรือหน่วยงานกลาง ที่รับผิดชอบด้านการปฏิบัติการข่าวสารที่มีความรู้ความสามารถและเข้าใจแนวความคิดของภัยคุกคามด้านสงครามข้อมูลข่าวสารและโฆษณาชวนเชื่อภายใต้สถานการณ์สงครามผสมผสานขึ้น มีหน้าที่กำหนดแผนวิเคราะห์ข้อมูลและแนวทางปฏิบัติด้านการปฏิบัติการข่าวสาร เพื่อแจกจ่ายแผนและแนวทางปฏิบัติให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปปรับให้สอดคล้องกับภารกิจของแต่ละหน่วย หน่วยงานดังกล่าวจะครอบคลุมทุกหน่วยที่มีความเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการข่าวสารทั้งเชิงรุกและเชิงรับ ซึ่งได้แก่ หน่วยงานของแต่ละเหล่าทัพและหน่วยงานในภาคเอกชนที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรง เพื่อให้สามารถบูรณาการประสานความร่วมมือและร่วมกันหาทางระงับยับยั้งผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในช่วงที่ดำเนินการปฏิบัติการข่าวสาร โดยพิจารณาถึงเป้าหมายของการโจมตีว่ามีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติในด้านใด เพื่อจัดการตั้งรับ ตอบโต้ และเลือกมาตรการเพื่อใช้ในการโจมตีกลับและนำไปจัดทำเป็นแผนพัฒนาศักยภาพของกองทัพบกในการเผชิญกับสงครามผสมผสาน โดยแบ่งห้วงการพัฒนาบรรจุเป็นกลยุทธ์ในยุทธศาสตร์ของกองทัพบกและแผนพัฒนาเสริมสร้างกำลังกองทัพบก โดยการเตรียมกำลังให้มีความพร้อมปฏิบัติการกิจและเสนอแนวทางหรือนโยบายในการนำเอาศักยภาพของกองทัพบกที่มีอยู่มาใช้ อีกทั้งใช้กลไกความร่วมมือต่าง ๆ ของกองทัพบกในการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานด้านความมั่นคงที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างทันเวลา ถูกพื้นที่ และถูกวัตถุประสงค์ และเสริมสร้างพัฒนาศักยภาพของกองทัพบกในการเตรียมกำลังทั้งด้านบุคลากรและยุทโธปกรณ์ให้มีความพร้อมในการปฏิบัติงานเพื่อรองรับสถานการณ์ของสงครามผสมผสานในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งจากผลการวิเคราะห์สามารถเขียนแบบจำลองทางยุทธศาสตร์ของแนวทางการพัฒนาศักยภาพของกองทัพบกภายใต้สงครามผสมผสานได้ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แบบจำลองเชิงยุทธศาสตร์

บทที่ 3

บทอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์มูลฐานของกองทัพบก และจากแผนปฏิบัติราชการระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2563 - 2565) ของกองทัพบก จะเห็นได้ว่า กองทัพบกเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านความมั่นคงของชาติ มีภารกิจทั้งในการเตรียมกำลังและใช้กำลังในการต่อสู้และป้องกันภัยคุกคามที่เกิดขึ้น โดยสงครามผสมผสานที่ส่งผลกระทบต่ออย่างยิ่งต่อกองทัพบกในปัจจุบันคือ สงครามข้อมูลข่าวสารและโฆษณาชวนเชื่อ ที่ทวีความรุนแรงและได้สร้างผลกระทบเพิ่มมากกว่าสงครามผสมผสานในรูปแบบอื่น เพราะสงครามข้อมูลข่าวสารและโฆษณาชวนเชื่อที่ใช้อยู่ในปัจจุบันและจะใช้ต่อไปอีกในอนาคต ได้แก่ การให้ข้อเท็จจริง (News + Information) ออกมาในรูปของรายงานข่าว, การบิดเบือนข่าวสารที่ได้เลือกสรรแล้ว (Distortion through Selection) โดยการตัดต่อเสริมแต่ง, การโกหก (False Propaganda) เทคนิคนี้ใช้ได้ผลแต่ต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการกล่าวซ้ำแล้วซ้ำอีก, การล้างสมอง (Thought Reform) คือ การใส่ความคิดใหม่ ๆ ให้กับบุคคล, การโฆษณาชวนเชื่อที่ซ่อนเร้น (Covert Propaganda) เป็นการกระทำที่ไม่เปิดเผยแต่อาศัยวิธีการที่แยบยล, การอ้างเอาสิ่งดีงามอุดมคติมาเป็นเครื่องล่อ (Appeal to idealism) ดังนั้น การหาแนวทางการพัฒนาศักยภาพของกองทัพบกจึงมีความจำเป็นที่ต้องใช้เครื่องมือในการเตรียมความพร้อมทั้งการเสริมสร้างและพัฒนากองทัพให้มีโครงสร้างองค์กรที่เหมาะสม เตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ อาทิ ด้านกำลังพล ด้านยุทธการ ด้านการข่าว รวมทั้งอาวุธยุทโธปกรณ์และเทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัยในทุกระบบรวมทั้งกองกำลังประจำพื้นที่ตลอดจนส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาและที่สำคัญต้องส่งเสริมบทบาทในการช่วยเหลือประชาชน พัฒนาประเทศและการรักษาผลประโยชน์ของชาติ โดยทางเลือกในการแก้ไขปัญหาในสถานการณ์สงครามผสมผสานในประเด็นของสงครามข้อมูลข่าวสารและโฆษณาชวนเชื่อ คือกองทัพบกควรจัดตั้งหน่วยต่อต้านข่าวปลอมของกองทัพบก เป็นทีมสื่อสารเพื่อต่อต้านการโฆษณาชวนเชื่อ มีความสามารถในการป้องกันการลวงละเมิดของข้อมูล วางแผนและทบทวนความสามารถในการป้องกันและต่อสู้กับการบิดเบือนข้อมูลโดยตัวแสดงที่เป็นรัฐและไม่ใช่อรัฐ ตรวจสอบการใช้ข่าวปลอมที่มาที่ไป หรือความถูกต้องไม่แน่นอนผ่านโซเชียลมีเดียและช่องทางอื่น ๆ สามารถระบุแพลตฟอร์มโซเชียลมีเดียที่เผยแพร่ข้อมูลที่ผิดและบิดเบือนข้อมูลรวมทั้งสามารถตอบโต้อย่างรวดเร็วด้วยการให้ข้อมูลที่ เป็นไปตามข้อเท็จจริงเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ด้านความมั่นคง คือเพื่อจัดการกับองค์ประกอบด้านการสื่อสารที่เป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงของชาติและสามารถเผยแพร่ข้อมูลที่ เป็นข้อเท็จจริงได้ทันท่วงทีเพื่อต่อต้านข้อมูลที่ผิด

พร้อมกับการรณรงค์เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับวิธีการตรวจจับข้อมูลที่ผิดและการบิดเบือนข้อมูล รวมทั้งประสานการร่วมมือด้านข้อมูลข่าวสารกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในงานด้านความมั่นคงเพื่อแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ รวดเร็ว โดยพัฒนาศักยภาพทั้งด้านกำลังพล ยุทโธปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศที่กองทัพบกมีอยู่ให้ทันสมัย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและสามารถเข้าดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องได้อย่างรวดเร็วและทันต่อสถานการณ์ข้อมูลข่าวสารทั้งในระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับโลก ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับข้อมูลจากหอสมุดกฎหมายรัฐสภาของสหราชอาณาจักรที่มีการจัดตั้งหน่วยสื่อสารความมั่นคงแห่งชาติขึ้น วัตถุประสงค์คือเพื่อจัดการกับองค์ประกอบด้านการสื่อสารที่เป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงของชาติรวมถึงการบิดเบือนข้อมูล โดยมีเจ้าหน้าที่บริการสื่อสารภาครัฐ (Government Communication Service) ซึ่งเป็นองค์กรวิชาชีพสำหรับผู้ที่ทำงานในบทบาทด้านการสื่อสารทั่วทั้งรัฐบาลสหราชอาณาจักร และได้รับมอบหมายให้ต่อสู้กับการบิดเบือนข้อมูลโดยตัวแสดงของรัฐและคนอื่น ๆ สามารถยับยั้งศัตรูจากสงครามข้อมูลข่าวสารและโฆษณาชวนเชื่ออย่างเป็นระบบ และช่วยให้สามารถจัดลำดับความสำคัญด้านความมั่นคงของชาติได้

บทที่ 4

บทสรุป

ในการศึกษางานวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาศักยภาพของกองทัพบกในสถานการณ์สงครามผสมผสาน พบว่าสถานการณ์ของสงครามผสมผสานที่กำลังดำเนินการร่วมกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่สร้างความขัดแย้งในเขตพื้นที่สีเทาหรือความขัดแย้งที่มีความรุนแรงต่ำที่มีความซับซ้อน คลุมเครือ และพัฒนาอย่างไร้ขีดจำกัด ก่อให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงถึงพลังอำนาจของชาติในทุกมิติ โดยมุ่งกระทำต่อจุดอ่อนทางการเมือง การทหาร เศรษฐกิจ สังคม ข้อมูลข่าวสารและโครงสร้างพื้นฐาน (PMESII) ของประเทศและขยายไปทั้งระบบ จากองค์ประกอบหลักของสงครามผสมผสาน พบว่าสงครามข้อมูลข่าวสารและโฆษณาชวนเชื่อมีบทบาทต่อการพัฒนาศักยภาพของกองทัพบก เพราะความละเอียดอ่อนของสงครามข้อมูลข่าวสารและโฆษณาชวนเชื่อก็คือ ปฏิบัติการนี้จะเป็นเครื่องมือของการสร้างความแตกแยกชุดใหญ่ของสังคมไทย แล้วเมื่อปฏิบัติการข่าวสารประสบความสำเร็จในการครอบงำความคิดของผู้รับสารแล้วความยากลำบากก็คือการเปลี่ยนความคิดของพวกเขาในอนาคตจะเป็นเรื่องยาก ดังนั้น แนวทางพัฒนาศักยภาพของกองทัพบกต่อสถานการณ์สงครามผสมผสานควรสอดคล้องกับแผนทั้ง 3 ระดับ คือ ระดับ 1 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ระดับ 2 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และระดับ 3 แผนปฏิบัติการราชการของกองทัพบกด้านความมั่นคง ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาด้านกำลังพล เครื่องมือและเทคโนโลยี โดย 1) การจัดตั้งหน่วยงานหรือทีมงานเฉพาะด้านสงครามข้อมูลข่าวสารและโฆษณาชวนเชื่อ เพื่อรวบรวมการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสงครามผสมผสานและการสร้างความเข้าใจ ตรวจสอบและตอบโต้และเลือกมาตรการหรือแนวทางเพื่อใช้ในการโจมตีกลับ 2) การเสริมสร้างความสัมพันธ์และการทำงานแบบบูรณาการระหว่างหน่วยงานกองทัพบก สภาความมั่นคงแห่งชาติ และกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (ICT) ให้ยิ่งขึ้น 3) การเตรียมกำลังทั้งด้านบุคลากรและยุทธโปกรณ์ให้มีความพร้อมในการปฏิบัติงานเพื่อสร้างศักยภาพให้แก่กองทัพบกในการรับมือกับภัยคุกคามในสถานการณ์สงครามผสมผสานในปัจจุบันและอนาคต และจัดทำแผนพัฒนาของกองทัพบกในการเผชิญกับสงครามผสมผสาน โดยแบ่งห้วงการพัฒนาบรรจุเป็นกลยุทธ์ในยุทธศาสตร์ของกองทัพบกและแผนพัฒนาเสริมสร้างกองทัพบก ให้มีโครงสร้างกำลังกองทัพและยุทธโปกรณ์ที่เหมาะสม ทันสมัย โดยการเตรียมความพร้อมในการป้องกันประเทศจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ

ข้อเสนอแนะ การพัฒนาศักยภาพกองทัพบกต้องมีนโยบายและแนวทางการปรับปรุงโครงสร้างกองทัพบกโดย 1) กองทัพบกมีโครงสร้างที่เหมาะสม กะทัดรัด ทันสมัย และมี

ความสมดุลระหว่างหน่วยปฏิบัติกับหน่วยควบคุมบังคับบัญชาอย่างชัดเจนต่อเนื่องและเหมาะสมกับภารกิจที่แท้จริง 2) สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมและภัยคุกคามด้านความมั่นคงรูปแบบอื่นๆ ที่ไม่ใช่ทางทหาร โดยพัฒนากำลังพลและขีดความสามารถของหน่วยรบที่ทันสมัย 3) นโยบายการปรับปรุงโครงสร้างกองทัพบกต้องต่อเนื่องและสอดคล้องกับแผนแม่บทย่อยด้านความมั่นคง และเป็นไปตามยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง และต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องในทุกส่วนของกองทัพบก

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรให้ความสำคัญต่อการศึกษาและพัฒนาองค์ความรู้ด้านบุคลากรและเครื่องมือเพื่อนำไปขยายผลในเรื่องสงครามผสมผสานภายในหน่วยงานของกองทัพบกและระหว่างหน่วยงานด้านความมั่นคงของประเทศ และเพิ่มเติมในการหาหนทางที่จะพัฒนาความร่วมมือกับมิตรประเทศเพื่อจะได้ศึกษารูปแบบ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องที่จะสามารถทำให้เกิดนโยบายหรือแนวทางที่จะนำไปสู่การวางแผนและการปฏิบัติได้ในอนาคตที่จะตอบสนองได้ทันต่อเหตุการณ์ของภัยคุกคามที่เกิดขึ้นในการเตรียมการป้องกันและแก้ไขปัญหาผลกระทบด้านความมั่นคงจากสถานการณ์สงครามผสมผสานได้ในทุกมิติ

เอกสารอ้างอิง

- กวีรัตน์ นนท์จิรพัส, และวิศรุต เอี่ยมประกอบกิจ. (2564). มุมมองการสงครามสมัยใหม่ “Hybrid Warfare”. วารสารมุมมองความมั่นคง, ตุลาคม 2563- มกราคม 2564(5), 45.
- การพัฒนากองทัพบกให้พร้อมรองรับ “Hybrid Warfare”. (2563). กรุงเทพฯ: จุลสารด้านความมั่นคง, 8.
- มหาวิทยาลัยบูรพา. (2545). ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม. สืบค้นจาก <http://www.huso.buu.ac.th/cai/Sociology/225101/Lesson13/>
- ประกาศเรื่องแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580). (8 ธันวาคม 2563). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 51ก. น. 1-10.
- ประกาศเรื่องยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580). (8 ธันวาคม 2563). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 135 ตอนที่ 82ก. น. 11 - 59.
- พระราชบัญญัติจัดระเบียบข้าราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2551.(2551) มาตรา 19. น.5.
- ศศิมา สุขสว่าง. (2560). การพัฒนาตัวเองเพื่อเตรียมตัวสู่โลก VUCA World. สืบค้นจาก [http://www. https://www.sasimasuk.com/16769554/การพัฒนาตัวเองเพื่อเตรียมตัวสู่โลก VUCA World.](http://www.https://www.sasimasuk.com/16769554/การพัฒนาตัวเองเพื่อเตรียมตัวสู่โลกVUCAWorld)
- ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, (2559). เอกสารศึกษาเฉพาะกิจการสื่อสารทางยุทธศาสตร์(Strategic Communication : SC) และการปฏิบัติการข่าวสาร (Information Operations : IO) ของกองทัพไทย: แนวทางการดำเนินงานในอนาคต” พิมพ์ครั้งที่ 1 – กรุงเทพฯ
- สุรชาติ บำรุงสุข. (2553). ปฏิบัติข่าวสาร Information Operation จุลสารความมั่นคงศึกษา ฉบับที่ 78.
- Clare Feikert-Ahalt. (2020) Library of congress law . Government Responses to Disinformation on Social Media Platforms: United Kingdom. Retrieved from <https://www.loc.gov/law/help/social-media-disinformation/uk.php>

- Dan Lomas (2018). The Conversation Australia academics and journalists. Retrieved from <https://theconversation.com/british-governments-new-anti-fake-news-unit-has-been-tried-before-and-it-got-out-of-hand-90650>
- Dr. Patrick J. Cullen & Erik Reichborn-Kjennerud. (2017). Understanding Hybrid Warfare, MCDC Countering Hybrid Warfare Project. United Kingdom: Ministry of Defense.
- Eve Hunter & Piret Pernik. (2015). The Challenges of Hybrid Warfare. Tallinn. Estonia: International Centre for Defense and Security.
- Frank G. Hoffman. (2009). Hybrid Warfare and Challenges. Washington D.C.: National Defense University Press.
- John J. Mccuen Colonel. Retired (2008). Hybrid Wars. Military Review. Pittsburgh: Army University Press.
- Lt. Robert G. walker. (1998). Spec Fi: The United States Marine Corps and Special Operations. (Master's thesis) Available from Naval Postgraduate School.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ	พันเอก ณัฐนันท์ สุขะหุต
วัน เดือน ปีเกิด	17 พฤศจิกายน 2515
ประวัติสำเร็จการศึกษา	
พ.ศ. 2537	บัญชีบัณฑิต (การบัญชี) มหาวิทยาลัยพายัพ
พ.ศ. 2540	บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยพายัพ
พ.ศ. 2553	โรงเรียนเสนาธิการทหารบก หลักสูตรหลักประจำชุดที่ 88
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2542 - 2545	ผู้ช่วยนายทหารการเงิน กองทัพอากาศที่ 3
พ.ศ. 2545 - 2548	นายทหารบัญชี มณฑลทหารบกที่ 33
พ.ศ. 2548 - 2552	นายทหารการเงิน กองพันทหารราบที่ 2 กรมทหารราบที่ 7
พ.ศ. 2553 - 2556	นายทหารงบประมาณ กองทัพอากาศที่ 3
พ.ศ. 2556 - 2561	รองหัวหน้ากองกำลังพล มณฑลทหารบกที่ 33
ตำแหน่งปัจจุบัน	
พ.ศ. 2561 - ปัจจุบัน	หัวหน้ากองกิจการพลเรือน มณฑลทหารบกที่ 310

